

Uluslararası Sosyal
Bilimler Akademisi
Dergisi (USBAD)

International Journal of
Social Sciences
Academy (IJSA)

Yıl 7, Year 7, Sayı 19, Issue 19, Eylül 2025, September 2025

e issn: 2687-2641

Özgünlük kontrolü

Authenticity process

DOI: 1708109

Makale türü: Araştırma
makalesi

Article type: Research
article

Geliş tarihi 28.05.2025

Submitted date

Kabul tarihi 28.08.2025

Accepted date

Elektronik yayın tarihi 20.09.2025

Online publishing date

Atıf Bilgisi / Reference Information

Karadağ Duymazlar, Y. (2025). Ekonomik Refahın Ötesinde: İskandinav Ülkelerinde Yaşam Memnuniyetinin Dinamikleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademisi Dergisi / International Journal of Social Sciences Academy*, 7(19), 939-974.

EKONOMİK REFAHIN ÖTESİNDE: İSKANDINAV ÜLKELERİNDE YAŞAM MEMNUNİYETİNİN DİNAMİKLERİ

Yaprak KARADAĞ DUYMAZLAR¹

Öz

Yaşam memnuniyeti, yalnızca ekonomik refahla sınırlı olmayan; kamu politikalarının kapsamı, toplumsal güven, sosyal sermaye, kültürel normlar ve bireysel yaşam koşullarının birlikte oluşturduğu çok boyutlu bir refah göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, özellikle İskandinav ülkeleri uzun yıllardır dünya mutluluk sıralamalarında üst sıralarda yer almakta ve söz konusu eğilim, ilgili ülkelerde kamu politikalarının bireysel ve toplumsal refah üzerindeki etkisini inceleyen araştırmalara yön vermektedir. Bu çalışmada, İskandinav ülkelerinde (Danimarka, Finlandiya, İsveç, İzlanda ve Norveç) uzun süredir gözlemlenen yüksek yaşam memnuniyeti düzeylerinin arkasındaki yapısal ve yönetsel dinamikler analiz edilmektedir. İnceleme kapsamında refah

¹ Dr. Arş. Gör., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Mali Yönetim Anabilim Dalı, yaprak.karadag.duymazlar@ikc.edu.tr, Orcid: 0000-0002-1127-3181

devleti uygulamaları, yönetim kalitesi ve iş-yaşam dengesine ilişkin politikalar; kamu sosyal harcamaları (eğitim, sağlık ve sosyal koruma), yönetim göstergeleri (hukukun üstünlüğü, katılım ve hesap verilebilirlik, yolsuzlukla mücadele) ve iş-yaşam dengesine dair göstergeler (kısa çalışma süreleri ve yüksek istihdam oranları) üzerinden karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bulgular, İskandinav ülkelerinde yaşam memnuniyetinin yalnızca gelir düzeyiyle açıklanamayacağını; eşitlikçi sosyal politikalar, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışı ile yaşam kalitesini destekleyen kapsamlı bir politika mimarisine dayandığını ortaya koymaktadır. Çalışma, mevcut literatüre İskandinav ülkeleri örneği üzerinden kamu politikalarının yaşam memnuniyetiyle ilişkisine dair derinleştirici bir değerlendirme katkısı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mutluluk, Yaşam Memnuniyeti, Refah Devleti, Yönetişim, İş-Yaşam Dengesi.

Beyond Economic Prosperity: The Dynamics of Life Satisfaction in The Nordic Countries

Abstract

Life satisfaction is regarded as a multidimensional indicator of well-being, shaped not only by economic prosperity but also by the scope of public policies, social trust, social capital, cultural norms, and individual living conditions. In this context, the Nordic countries (Denmark, Finland, Sweden, Iceland, and Norway) have consistently ranked at the top of global happiness indices for many years, and this trend has led to growing scholarly interest in understanding how public policies influence individual and societal well-being in these countries. The present study analyzes the structural and institutional dynamics underlying the persistently high levels of life satisfaction observed in the Nordic countries. The analysis adopts a comparative approach focusing on welfare state practices, quality of governance, and work-life balance policies, through key indicators such as public social expenditures (education, healthcare, and social protection), governance indicators (rule of law, voice and accountability, and control of corruption), and work-life balance metrics (short working hours and high employment rates). The findings demonstrate that life satisfaction in the

Nordic countries cannot be explained solely by income levels; rather, it is grounded in a comprehensive policy architecture that promotes social equity, transparent and accountable governance, and an overall high quality of life. The study contributes to the existing literature by offering a nuanced assessment of the relationship between public policies and life satisfaction in the Nordic context.

Keywords: Happiness, Life Satisfaction, Welfare State, Governance, Work-Life Balance.

GİRİŞ

Son yıllarda sosyo-ekonomik ilerlemenin değerlendirilmesinde yalnızca ekonomik büyüme değil, bireylerin yaşam kalitesini etkileyen faktörler de dikkate alınmaktadır. Bu dönüşüm, Stiglitz, Sen ve Fitoussi'nin 2009 tarihli raporunda, GSYİH gibi geleneksel göstergelerin bireysel refahı yansıtmada yetersiz kaldığı vurgusuyla güçlenmiş; 2011'de Birleşmiş Milletler'in öncülüğünde kabul gören bütüncül refah anlayışıyla küresel düzeyde kurumsallaşmıştır. Böylece sürdürülebilir kalkınmanın sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarını birlikte ele alan yeni bir yaklaşım benimsenmiştir.

Bu çerçevede geliştirilen Dünya Mutluluk Raporu (World Happiness Report-WHR), ülkelerin yaşam memnuniyeti düzeylerini ve bunu etkileyen yapısal göstergeleri yıllık olarak değerlendirmektedir. Rapor verileri, İskandinav ülkelerinin istikrarlı biçimde en üst sıralarda yer aldığını göstermekte ve kamuoyunda "*Neden İskandinav ülkeleri en mutlu toplumlar arasında yer almaktadır?*" sorusunu gündeme getirmektedir. Bu soruya verilen yanıtların ortak paydasını; güçlü sosyal devlet anlayışı, düşük yolsuzluk düzeyi, yüksek demokratik standartlar, güvenilir kamu kurumları ve bireysel özgürlüklerin teminat altına alındığı bir yönetim yapısı oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, İskandinav ülkelerinin yüksek yaşam memnuniyeti düzeylerini açıklayan yapısal ve yönetsel temelli faktörleri incelemek; bu faktörlerin bireylerin yaşam kalitesi üzerindeki etkisini çok boyutlu bir

bakış açısıyla değerlendirmektir. Bu kapsamda, çalışma üç temel eksenle yapılandırılmıştır: (i) refah devleti uygulamaları kapsamında sosyal koruma, sağlık ve eğitim harcamaları; (ii) yönetim kalitesi bağlamında hukukun üstünlüğü, yolsuzluk kontrolü ve demokratik katılım gibi kurumsal göstergeler; (iii) iş-yaşam dengesi, çalışma süreleri ve istihdam yapısı gibi gündelik yaşam koşulları.

Çalışmada kullanılan göstergeler; seçilmiş kamu harcamalarının GSYİH içindeki payı, yönetim kalitesi, uzun çalışma saatleri oranı, kişi başına düşen yıllık çalışma süresi ve istihdam oranı gibi değişkenleri kapsamaktadır. OECD, Eurostat ve Dünya Bankası gibi uluslararası kurumlardan elde edilen bu veriler, karşılaştırmalı analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bu sayede, İskandinav ülkelerindeki yüksek yaşam memnuniyeti düzeylerinin yalnızca ekonomik refah göstergeleriyle değil, bütüncül bir refah anlayışı çerçevesinde şekillendiği çok boyutlu bir analiz gerçekleştirilmiştir.

1. İSKANDİNAV ÜLKELERİ VE YAŞAM MEMNUNİYETİ

Nordik bölgesi, Avrupa kıtasının kuzey kesiminde bulunan ve köklü bir geçmişe sahip olan önemli bir coğrafyadır. Literatürde dar tanımıyla İskandinavya (Danimarka, Norveç ve İsveç) ile geniş tanımıyla Nordik ülkeleri (Finlandiya ve İzlanda'nın dâhil olduğu) arasında terminolojik bir ayrım bulunmaktadır (Mechitov & Moshkovich, 2021, s. 27). Bu çalışmada ise, söz konusu ülkelerin sosyo-ekonomik, tarihsel ve kurumsal benzerlikleri dikkate alınarak “İskandinavya” terimi Danimarka, Finlandiya, İsveç, İzlanda ve Norveç’i kapsayacak şekilde kullanılacaktır.²

İskandinav ülkeleri, düşük nüfus yoğunlukları, uzun süreli demokratik gelenekleri ve küçük ama dışa açık ekonomileriyle dikkat çekmektedir (Mechitov ve Moshkovich, 2021, s. 28). 2023 yılı itibarıyla İsveç’in nüfusu yaklaşık 10,5 milyon, Danimarka’nın 6 milyon, Finlandiya ve Norveç’in

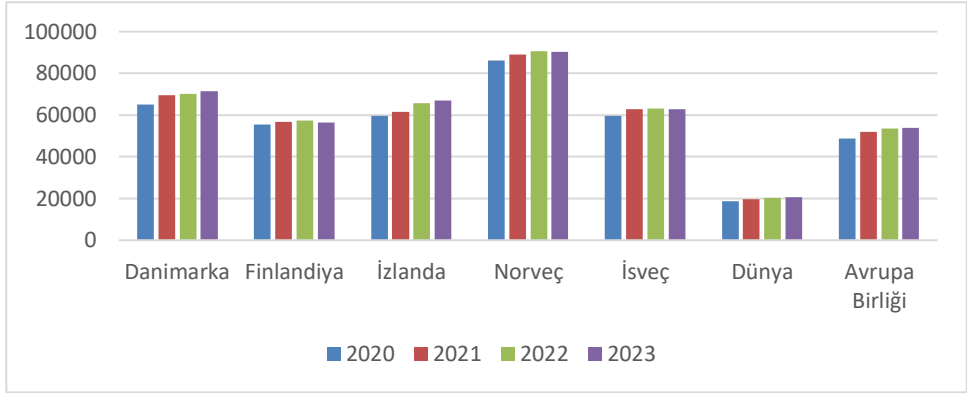
² Benzer yaklaşım için bkz. (Mechitov & Moshkovich, 2021).

Ekonomik Refahın Ötesinde: İskandinav Ülkelerinde Yaşam Memnuniyetinin Dinamikleri

5,5 milyon, İzlanda'nın ise yaklaşık 400 bin olarak tahmin edilmektedir (World Bank, 2025a). Bu ülkelerde nüfus, büyük oranda başkentler (Stockholm, Kopenhag, Oslo, Helsinki, Reykjavík) ve güneydeki kentsel merkezlere yerleşmiş; kuzey bölgeleri ise oldukça seyrek nüfuslanmıştır. Bu coğrafi dağılım, ekonomik faaliyetlerin de büyük ölçüde kentsel merkezlerde yoğunlaşmasına yol açmıştır (Nordregio, 2024, s. 7).

İskandinav ülkeleri arasında tarihsel ve kültürel bağların güçlü olması, aralarındaki kurumsal iş birliğini de desteklemiştir. Bu kapsamda Nordik Konseyi, Nordik Araştırma Kurumu, pasaport birliği ve ortak işgücü piyasası gibi çeşitli yapılar oluşturulmuş; bölgesel bütünleşme süreçleri kurumsallaştırılmıştır (Mechitov & Moshkovich, 2021, s. 28). Avrupa Birliği (AB) üyeliği bakımından ise ülkeler arasında farklılıklar bulunmaktadır. Danimarka, İsveç ve Finlandiya AB üyesi durumundadır. Norveç ve İzlanda, Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA) aracılığıyla AB ile yakın ilişkiler kurmuş olmakla birlikte, AB'ye tam üye değildir.

Şekil 1. Kişi başına GSYİH, SGP (Sabit 2021 Uluslararası \$)

Kaynak: World Bank (2025b) verilerinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Ekonomik refah ve kalkınma düzeyi bağlamında, İskandinav ülkelerinin kişi başına düşen milli gelir düzeyleri ile İnsani Gelişme Endeksi (İGE) sıralamaları, bu ülkelerin küresel ölçekte oldukça ileri bir konumda bulunduğunu göstermektedir. 2020–2023 döneminde, İskandinav ülkeleri yüksek gelir seviyeleriyle dikkat çeken ekonomiler arasında yer almıştır. Bu süreçte kişi başına düşen milli gelir açısından bölge lideri Norveç olmuş; onu sırasıyla Danimarka, İzlanda, İsveç ve Finlandiya takip etmiştir. Bununla birlikte bölge içindeki en düşük gelir seviyesine sahip olan Finlandiya'nın dahi kişi başına düşen geliri, dünya ortalamasının yaklaşık 2,5 ila 3 katı üzerindedir. Norveç'te ise bu oran yaklaşık 4 ila 4,5 kata kadar çıkmaktadır. Bu değerler aynı zamanda AB ortalamasının da üzerindedir.

Benzer şekilde 2023 yılı İGE verileri bu çok boyutlu gelişmişliği destekler niteliktedir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yayımlanan sıralamaya göre tüm İskandinav ülkeleri “çok yüksek insani gelişme” kategorisinde yer almaktadır. 2023 yılı verilerine göre insani gelişmişlikte; İzlanda birinci, Norveç ikinci, Danimarka dördüncü, İsveç yedinci ve Finlandiya on ikinci sırada bulunmaktadır (UNDP, 2025). Bu veriler, yalnızca ekonomik kapasiteyi değil; aynı zamanda eğitim, sağlık ve yaşam beklentisi gibi temel insani kalkınma göstergelerinde de bu ülkelerin istikrarlı bir başarıya sahip olduğunu göstermektedir.

Bu tablo, ilk bakışta ekonomik refah ile yaşam memnuniyeti arasında pozitif bir ilişki olabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte son yıllarda sosyo-ekonomik ilerlemenin değerlendirilmesinde önemli bir paradigma değişimi yaşanmakta ve refah anlayışı yalnızca ekonomik büyüme ile değil, yaşam kalitesi ve yaşam memnuniyeti ile birlikte ele alınmaktadır (Karadağ Duymazlar vd., 2025, s. 517). Bu dönüşüm, 2009 yılında Stiglitz, Sen ve Fitoussi'nin öncülüğünde yayımlanan “*Ekonomik ve Sosyal İlerlemenin Ölçümü Komisyonu*” raporuyla kurumsal bir ivme kazanmıştır (Stiglitz vd., 2009). İlgili süreç, 2011 yılında Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu'nda daha da pekişmiştir. BM Genel Sekreteri Ban Ki-Moon, sürdürülebilir kalkınmanın sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarının birbirinden ayrılamayacağını; bu üçlünün birlikte “brüt

Ekonomik Refahın Ötesinde: İskandinav Ülkelerinde Yaşam Memnuniyetinin Dinamikleri

küresel mutluluk” anlayışını tanımladığını ifade etmiş ve ülkeleri kalkınma politikalarında yaşam memnuniyetini dikkate almaya çağırmıştır (Royal Government of Bhutan, 2012, s. 28; Musikanski, 2014, s. 57). Uluslararası arenadaki bu gelişmelerin ardından OECD, Gallup ve Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı (SDSN) gibi kurumlar, yalnızca gelir değil, iş-yaşam dengesi, sağlık durumu, sosyal ilişkiler ve öznel mutluluk gibi faktörleri de içeren çok boyutlu refah ölçütleri geliştirmiştir (Bennett vd., 2016, s. 2).

Bu çerçevede, 2012 yılından itibaren yayımlanan WHR, ülkelerin ortalama yaşam memnuniyeti düzeylerini ölçmektedir. Bu ölçümler, bireylerin yaşam memnuniyetine ilişkin olarak 0 (en mutsuz) ile 10 (en mutlu) arasında yaptıkları öznel değerlendirmelere dayanmaktadır. Yaklaşık 150 ülkede uygulanan anketler sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda, her ülke için ulusal mutluluk endeksleri oluşturulmaktadır (Helliwell vd., 2022, s. 3). Rapor yalnızca yaşam memnuniyeti skorlarını değil; aynı zamanda gelir düzeyi, siyasi özgürlükler, toplumsal dayanışma, yolsuzlukla mücadele, sağlık hizmetlerine erişim, güvenlik, iş güvencesi ve aile ilişkileri gibi çeşitli yapısal göstergeleri de kapsamaktadır (Şeker, 2016, s. 33).

Tablo 1. İskandinav Ülkelerinin Yaşam Memnuniyeti

Yıllar	2020		2021		2022		2023		2024	
Ülke Adı	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan
Finlandiya	1	7,80	1	7,84	1	7,82	1	7,8	1	7,74
Danimarka	2	7,65	2	7,62	2	7,64	2	7,59	2	7,58
İzlanda	4	7,50	4	7,55	3	7,56	3	7,53	3	7,53
İsveç	7	7,35	7	7,36	7	7,38	7	7,39	4	7,34
Norveç	5	7,49	6	7,39	8	7,37	8	7,32	7	7,30

Kaynak: World Happiness Report (2024) verilerinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

WHR kapsamında yapılan araştırmalarda, İskandinav ülkeleri dünya genelinde yüksek yaşam memnuniyeti seviyeleriyle öne çıkmaktadır. Bu tabloya göre, 2020-2024 yılları arasında İskandinav ülkeleri, dünyanın en mutlu ülkeleri arasında yer almaktadır. Özellikle Finlandiya, ilgili dönemde her yıl birinci sırada yer alarak en yüksek mutluluk puanını elde etmiş görünmektedir. Danimarka da ikinci sıradaki yerini korumuş ve Finlandiya'ya çok yakın puanlar almıştır. Geri kalan kuzey ülkelerinin durumu da bu iki ülkeden farklı değildir. İzlanda, İsveç ve Norveç de benzer şekilde yüksek mutluluk puanlarına sahip olmakta ve sıralamalarda ilk 10 ülke içerisinde yer almaktadırlar. Dolayısıyla İskandinav ülkelerinde yaşam memnuniyeti düzeyinin istikrarlı ve yüksek olduğu ifade edilebilir.

İlk bakışta bu tablo şaşırtıcı görünebilir. Zira İskandinav ülkeleri ne dünyanın en büyük ekonomilerine sahiptir, ne de iklim koşulları bakımından avantajlıdır (Bjørnskov, 2021, s. 7). Ancak mutluluk ekonomisi literatürü, bu durumu yalnızca gelir düzeyleriyle değil, mutluluğun belirleyicilerine yönelik daha bütüncül bir yaklaşımla açıklamaktadır. Çeşitli çalışmalar, gelir ile mutluluk arasında kısa vadede pozitif bir ilişki olduğunu belirtmekle birlikte (Stevenson ve Wolfers, 2008; Sacks vd., 2010), bu ilişkinin uzun vadede zayıfladığı ortaya konulmuştur. Bu bağlamda, Easterlin (1974) tarafından geliştirilen ve literatürde “*Easterlin Paradoksu*” olarak bilinen yaklaşıma göre, ülkeler arasında gelir ile mutluluk arasında pozitif bir ilişki gözlenebilirken; zaman içinde gelir artsa dahi mutluluk düzeylerinde kalıcı bir artış meydana gelmemektedir. Yani, kısa vadede gelir artışı bireylerin mutluluğunu artırabilirken, uzun vadede bu etki zayıflamakta veya ortadan kalkmaktadır (Easterlin vd., 2010; Kamilçebe, 2023, s. 694–695).

İskandinav ülkelerinde yaşayan insanların neden dünyanın en mutlu bireyleri arasında yer aldığı sorusuna verilen en kapsamlı yanıt, WHR bünyesinde yapılan araştırmalarda bulunabilir. Martela vd. (2020)

İskandinav ülkelerinin bu başarısını açıklayan temel göstergeler arasında; kapsamlı refah hizmetleri, düşük yolsuzluk oranı, iyi işleyen demokrasi ve etkin kamu kurumları gibi kurumsal kalite unsurlarını öne çıkarmaktadır. Dahası İskandinav vatandaşlarının yüksek düzeyde özerklik ve özgürlük hissine, aynı zamanda karşılıklı toplumsal güvene sahip oldukları da vurgulanmaktadır. Bununla birlikte, İskandinav ülkelerinde mutluluk, genellikle bireylerin anlık neşe ya da gülme gibi duygularından ziyade, yaşam memnuniyeti ve hayat kalitesiyle ilişkilendirilmektedir. Bu anlayış; bireyin kendini özgürce ifade edebilmesi, seçimlerini bağımsızca yapabilmesi, beklenmedik durumlarla karşılaştığında (örneğin işsizlik ya da sağlık sorunları) temel haklar çerçevesinde korunması, asgari yaşam standartlarını sürdürebilmesi ve genel olarak toplumsal güvenlik duygusuna sahip olması gibi unsurları içermektedir (Martela, 2023).

Bu bulgular, mutluluğun yalnızca gelir düzeyine bağlı olarak açıklanamayacağını ortaya koymakta; kamu politikalarının, sosyal güvenlik ağlarının, toplumsal eşitliğin ve kurumsal kalitenin önemini öne çıkarmaktadır. Gerçekten de, İskandinav ülkeleri tarihsel olarak eşitlik ilkesi, yüksek sosyal harcamalar ve güçlü kamu kurumları temelinde şekillenmiş bir refah devleti modeline sahiptir. SDSN'nin 2015 tarihli raporuna göre İskandinav ülkeleri, İsviçre ile birlikte, 2030 yılına kadar Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ni karşılamaya en yakın ülkeler olarak görülmektedir (Birkjær vd., 2021, s. 29).

Bu çerçevede, çalışmanın devamında İskandinav ülkelerinde gözlemlenen yüksek yaşam memnuniyeti düzeylerinin ardındaki yapısal ve yönetsel faktörler üç başlık altında incelenecektir. İlk olarak, refah devleti uygulamaları kapsamında sosyal koruma, sağlık ve eğitim harcamalarının, bireylerin bu alanlara yönelik algıları üzerindeki etkisi; kamu harcamalarının düzeyi ve tercih edilen politika araçları doğrultusunda değerlendirilecektir. Ardından, yönetim kalitesi göstergeleri temelinde kurumsal yapı ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişki ele alınacaktır. Son olarak, iş-yaşam dengesi, çalışma süreleri ve

istihdam koşulları gibi gündelik pratiklerinin öznel refah üzerindeki yansımaları irdelenecektir. Bu üçlü yapı, İskandinav mutluluğunun arkasındaki kamu politikası temelli dinamikleri kavramsal ve karşılaştırmalı düzeyde ortaya koymayı amaçlamaktadır.

2. İSKANDİNAV ÜLKELERİNDE YAŞAM MEMNUNİYETİ-NİN YAPISAL VE YÖNETSEL DİNAMİKLERİ

2.1. Güçlü Refah Devleti ve Sosyal Harcamalar

Refah devleti, devlet gücünün (politika ve yönetim yoluyla) piyasa güçlerinin işleyişini en az üç alanda düzenlemek için kullanıldığı bir sistemdir. Bu düzenleme yollarından birincisi, bireylere ve ailelere sahip oldukları varlıkların değerinden bağımsız bir asgari gelir güvencesi sağlanması; ikincisi, hastalık, yaşlılık ve işsizlik gibi sosyal risklerin oluşturabileceği krizlere karşı koruma mekanizmaları geliştirerek güvensizliğin azaltılması; üçüncüsü ise, tüm vatandaşlara sınıf veya statü farkı gözetmeksizin, belirli sosyal hizmetlerde mümkün olan en yüksek standartların sunulmasıdır (Briggs, 1961, s. 228).

Refah devleti literatüründe öne çıkan önemli çalışmalardan biri, Esping-Andersen'in refah rejimlerini üç ana modele ayırdığı sınıflandırmasıdır. Esping-Andersen, refah rejimlerini liberal refah modeli (örneğin, ABD ve İngiltere), muhafazakâr veya Kıta Avrupası refah modeli (örneğin, Fransa, Almanya ve Belçika) ve sosyal-demokratik veya İskandinav refah modeli (örneğin, İsveç ve Danimarka) olarak kategorize etmiştir (Toprak, 2015, s. 171).

Esping-Andersen'in Kuzey Avrupa bölgesinde yaygın biçimde benimsenen sosyal demokratik refah anlayışı, toplumsal hizmetlerin – özellikle sağlık alanının – ticari sistemlerden ayrı tutulması prensibini benimsemektedir. Bu model, söz konusu hizmetlerin genel ve kapsayıcı haklar çerçevesinde sunulması esasına dayanmaktadır. Bu yaklaşımda, refah devletinin temel amacı, vatandaşların yaşam kalitesini piyasa koşullarına bağlı olmaktan kurtarmak ve toplumsal kaynakların

paylaşımında eşitlikçi bir anlayış geliştirmektir. Modelde, kamu sektörü geniş kapsamlıdır ve sağlık, eğitim, emeklilik gibi temel hizmetler büyük ölçüde vergi gelirleriyle finanse edilmektedir. İskandinav ülkelerinde gözlemlenen bu sistem, toplumsal dayanışmayı merkeze alan ve bireysel ihtiyaçların karşılanmasını kolektif bir sorumluluk olarak gören bir toplum düzenini yansıtmaktadır. (Özdemir, 2007, s. 131-133; Toprak & Şataf, 2023, s. 2). Bu teorik çerçeve, İskandinav ülkelerinde uygulanan sosyal politika pratiklerinde somut karşılıklar bulmaktadır.

a) Sosyal Koruma: İskandinav refah modelinin önemli bileşenlerinden biri olan sosyal koruma programları, evrensellik ilkesine dayanan, herkes için ücretsiz ve eşit erişim sağlayan bir sistemdir. Bu model, İskandinav Bölgesi'ndeki tüm vatandaşların iyi ve sağlıklı bir yaşam sürme fırsatına sahip olmalarını ve ihtiyaç duyduklarında uygun yardım alabilmelerini hedeflemektedir (Nordic Council of Ministers, 2024).

Bu çerçevede, işsizlik fonları, yeniden beceri kazandırma programları ve geçiş destekleri gibi uygulamalar güçlü bir refah sisteminin temelini oluşturmaktadır. Danimarka, bu alanda öne çıkan bir örnek olarak bilinen "*esnek güvenlik*" (flexicurity) modeliyle dikkat çekmektedir. Bu model, işverenlere personel çıkarma konusunda esneklik tanırken, devletin çalışanlara sunduğu sosyal yardımlar ve yeniden eğitim imkânlarıyla dengelenmektedir (Kjellberg, 2023, s. 7).

İskandinav ülkeleri, ailelere ve çocuklara yönelik kapsamlı destek mekanizmaları da sunmaktadır. Bu destekler arasında uzun süreli ücretli ebeveyn izni, erişilebilir ve ekonomik açıdan uygun çocuk bakım hizmetleri ile bireysel temelli vergilendirme sistemleri yer almaktadır. Bu tür düzenlemeler, bireylerin hem çocuk sahibi olmalarını hem de çocuk yetiştirme süreçlerini kariyer hedefleriyle uyumlu bir şekilde yürütmelerini teşvik etmektedir. Temel hedef, toplumsal eşitliği desteklemek ve kadınların işgücüne katılım oranlarını artırmaktır (Heleniak, 2024).

Bu kapsamlı aile politikalarına örnek olarak, İzlanda ve Norveç'in uygulamaları dikkat çekmektedir. İzlanda'da evrensel çocuk bakımı hizmetleri ve cömert ebeveyn izni politikaları sayesinde hem kadınlar hem de erkekler 90 günlük izin hakkına sahiptir. Bu uygulama, çocuk yetiştirme yükünün yalnızca annelerin üzerinde kalmasını önlemeye yöneliktir. Norveç ise destekleyici ebeveynlik politikaları ve büyük ölçüde sübvansé edilmiş çocuk bakımı hizmetleri sunarak kadınların işgücüne katılım oranını önemli ölçüde artırmıştır. 2013 yılından bu yana, anneler ve babalar bir çocuğun doğumunu takiben en az 14 haftalık ücretli izin kullanmak zorundadır (Faugoo, 2024, s. 138).

İskandinav ülkelerinin emeklilik sistemleri ise refah devleti anlayışı doğrultusunda şekillenmiş olup, genel olarak kapsayıcı, kamu destekli ve kazanca dayalı bir yapıya sahiptir. Tüm vatandaşlar için belirli bir yaşta asgari bir gelir güvencesi sunulurken, çalışan bireylerin uzun vadeli katkılarına dayanan kazanç temelli emeklilik uygulamaları sistemin temelini oluşturur. Emeklilik yaşı çoğu ülkede 65–67 aralığında belirlenmiş olup, erken veya geç emeklilik durumlarında maaşta kalıcı ayarlamalar yapılmaktadır. Ayrıca birçok İskandinav ülkesinde, düşük gelirli yaşlı bireyler için konut destekleri, tamamlayıcı ödenekler ve gelir durumuna göre ayarlanan sosyal yardımlar da sistemin ayrılmaz bir parçasıdır. Bununla birlikte, bazı ülkeler özgün uygulamalarıyla dikkat çekmektedir. Örneğin İsveç, bireylerin yatırımlarını yönlendirebildiği prim emekliliği sistemine sahiptir. İzlanda, esnek emeklilik yaşı ve buna bağlı kalıcı maaş ayarlamalarıyla öne çıkarken; Finlandiya, yalnızca düşük gelirli bireylerin temel emeklilik ödeneğinden yararlanabildiği yapısıyla farklılaşmaktadır. Finlandiya'da kazanca dayalı emekli maaşı belirli bir sınırın üzerindeyse, temel emeklilik ödemesi yapılmamaktadır (Nordic Health & Welfare Statistics, 2024). Bu sistemler, yaşlı nüfusun yaşam kalitesini güvence altına almayı ve ekonomik eşitsizlikleri azaltmayı hedefleyen bütüncül sosyal koruma mekanizmaları olarak işlev görmektedir.

b) Sağlık: İskandinav sağlık sisteminin temel özelliklerinden biri, tüm nüfusun yeterli ve kaliteli sağlık hizmetlerine kolay ve eşit erişimini sağlamaktır. Bu ülkelerde sağlık hizmetleri kamu sistemi çerçevesinde sunulmakta olup, tüm sakinler bu hizmetlerden eşit koşullarda yararlanabilmektedir. Hizmetler, sunuldukları anda ücretsizdir ve evrensel sağlık sigortası kapsamında finanse edilmektedir. Bu finansman modeli ise yerel ve ulusal hükümetlerin vergi gelirlerine dayanmaktadır (Wüst, 2022, s. 180; Lyttkens vd., 2016, s. 9).

Evrensel sağlık sistemleri, yalnızca sağlık hizmetlerine erişimi garanti etmekle kalmayıp, aynı zamanda beklenmedik sağlık harcamalarına karşı bireyleri koruyarak yaşam memnuniyetini artırmaktadır. Nitekim finansal güvence ve hizmet kalitesi, bireylerin sağlıkla ilgili belirsizlikler karşısında kendilerini daha güvende hissetmelerine katkı sunmaktadır (Dizon, 2023, s. 3). Bu kapsamda İskandinav sağlık sistemlerinde düşük gelirli bireyler için ek ödemeler ya tamamen kaldırılmış ya da sembolik düzeyde tutulmuştur. Hastane hizmetlerinin büyük çoğunluğu kamuya ait olup, özel hastane ve klinikler yalnızca tamamlayıcı nitelikte hizmet sunmaktadır. Danimarka’da hastane tedavisi tamamen ücretsizken, diğer İskandinav ülkelerinde küçük katkı payları uygulanabilmektedir (Ehnhorn, 2019). Tüm bu genel sağlık hizmetlerine ek olarak, İskandinav ülkelerinde her aile doğum öncesi bakım, doğum sırası destek ve erken çocukluk dönemine yönelik sağlık hizmetlerinden, hizmetin sunulduğu anda herhangi bir ücret ödemeksizin yararlanabilmektedir (Wüst, 2022, s. 175).

Dahası sağlık sisteminin sürdürülebilirliğini desteklemek amacıyla tıp eğitimi ücretsiz olarak sunulmakta ve sağlık çalışanlarının maaşları, sendikalar ya da meslek odaları ile yapılan görüşmeler yoluyla belirlenmektedir. Bu uygulamalar, İskandinav ülkelerinin sağlık harcamalarını OECD ortalamasında tutmalarına katkı sağlamaktadır (Ehnhorn, 2019). Ancak, bu sistemin sürdürülebilirliği önümüzdeki yıllarda demografik değişimlerle sınıma riskini barındırmaktadır. 1965-2019 döneminde 65 yaş ve üzeri nüfus oranı Danimarka’da %11’den

%20'ye, İsveç'te %13'ten %20'ye, Norveç'te %12'den %17'ye, Finlandiya'da %8'den %22'ye ve İzlanda'da %8'den %15'e yükselmiştir. Bu artış, sağlık hizmetlerine olan talebi artırırken, aynı zamanda vergi gelirlerini azaltarak sistemin mali dengesini zorlamaktadır (Laugesen vd., 2021, s. 539-540). Sağlık sistemi içerisindeki demografik risklere karşı Danimarka ve Norveç, hastaların yurtdışında ücretsiz tedavi alabilmesine olanak tanırken; İsveç, birinci basamak sağlık hizmetlerini güçlendirme yönünde çeşitli adımlar atmıştır (Ehnhorn, 2019).

c) Eğitim: İskandinav ülkelerinde eğitimin tüm seviyeleri kamu vergileriyle finanse edilmekte olup, uygun koşulları sağlayan yerleşikler için tamamen ücretsizdir. Eğitim sistemleri, uluslararası sıralamalarda öne çıkan üniversitelerden, geniş erişimli ve kaliteli devlet kurumlarına kadar çeşitlilik göstermektedir. Neredeyse tüm genç nüfus devlet okullarına kayıtlıdır ve çoğu öğrenci üçüncü sınıf ve öncesinde İngilizce eğitimi almaya başlamaktadır. İskandinav ülkeleri, okuma, matematik ve fen bilimleri alanlarında OECD ortalamasının çevresinde ya da üzerinde performans sergilemektedir. Ayrıca, Shanghai Ranking 2021 verilerine göre, dünyanın en iyi 100 üniversitesi arasında yedi İskandinav üniversitesi yer almaktadır. Güçlü akademik yeteneklere sahip öğrenciler, genellikle üniversiteye hazırlık amacıyla dil, fen bilimleri ve matematik gibi alanlara odaklanabilecekleri bir ortaöğretim programını tercih etmektedir (International Trade Administration, 2022).

Yükseköğretim düzeyinde ise, İskandinav öğrenciler için çeşitli mali yardım olanakları sunulmaktadır. Bu yardımların yapısı; ebeveyn geliri, derece seviyesi, eğitim süresi ve öğrencinin çalışma durumu (yarı zamanlı veya tam zamanlı) gibi faktörlere bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Bu mali desteklerin bazı durumlarda yurtdışında eğitim gören öğrencilere de sağlanabilmesi, İskandinav gençlerinin uluslararası yükseköğretim imkânlarına erişimini kolaylaştıran önemli bir etkidir (International Trade Administration, 2022).

Bu uygulamalar, yalnızca eğitimin finansmanı ile sınırlı kalmamakta; İskandinav Modeli'nin genel ilkeleriyle de uyum içinde yürütülmektedir. Modelin temel özelliklerinden biri, aktif sosyal ve ekonomik politikaların birleşimiyle fırsat eşitliğini desteklemesidir. Ücretsiz eğitime erişim, kadınlar da dâhil olmak üzere tüm yetişkin nüfusun ücretli işgücüne katılımını teşvik eden önemli bir araçtır (Halvorsen vd., 2015, s. 3).

İskandinav eğitim sisteminin en başarılı uygulayıcılarından biri Finlandiya'dır. Eğitim politikalarıyla uluslararası alanda model olarak gösterilen Finlandiya, yalnızca sunduğu nitelikli öğretimle değil, aynı zamanda sosyal bütünlük ve eşitliği gözeten eğitim politikalarıyla da öne çıkmaktadır. Finlandiya, ilkokuldan yükseköğretime kadar tüm eğitim kademelerinde, tam zamanlı bir öğrenci için yılda ortalama 13.705 ABD doları harcamakta olup, bu miktar OECD ortalaması olan 12.647 ABD dolarının üzerindedir (OECD, 2023, s. 5). Bu yüksek kamu harcamaları, Finlandiya'da eğitimin tüm kademelerde ücretsiz sunulması ve fırsat eşitliği hedefiyle doğrudan ilişkilidir. Öğrencilere sağlanan mali destekler arasında öğrenim bursları, barınma yardımları ve devlet destekli öğrenci kredileri yer almakta; bu destekler, tüm bireylerin sosyo-ekonomik durumlarına bakılmaksızın eğitim olanaklarından eşit biçimde faydalanmasını amaçlamaktadır (OECD, 2019, s. 80).

Kapsayıcı eğitim anlayışı yalnızca Finlandiya ile sınırlı kalmayıp, tüm İskandinav ülkelerinde benzer biçimde uygulanmaktadır. Danimarka'nın eğitim ve sosyal destek sistemleri, öğrencilerin hem eğitimlerine odaklanmalarını hem de geleceklerini güvence altına almalarını sağlayan kapsamlı bir yapı sunmaktadır. Devlet tarafından sağlanan mali destekler sayesinde öğrenciler, ekonomik kaygılar yaşamadan eğitimlerini sürdürebilmektedir. Örneğin, Danimarka'daki üniversite öğrencileri, her ay yaklaşık 800 ABD doları tutarında devlet desteği alabilmektedir. Bu destek, "*Statens Uddannelsesstøtte (SU)* " olarak bilinen devlet eğitim yardımı sistemi kapsamında sağlanmakta ve öğrencilere altı yıla kadar mali katkı sunulmaktadır. Verilen destek miktarı, öğrencinin yan gelirleri gibi bireysel ekonomik koşullara bağlı olarak değişiklik

gösterebilmektedir. Ayrıca, hastalık, hamilelik veya diğer özel durumlarda ek mali yardım başvurusunda bulunma imkânı da tanınmaktadır. Bunun yanı sıra, devlet destekli düşük faizli öğrenci kredileri sunulmakta olup, geri ödeme süresi 15 yıla kadar uzatılabilmektedir (The World, 2023).

Sosyal koruma, sağlık ve eğitim gibi pek çok alanda gelişmiş politikalar uygulayan İskandinav ülkeleri, bu hizmetlerin finansmanını büyük tutarlı kamu harcamalarıyla gerçekleştirmektedir. Bu durumu daha somut biçimde gösterebilmek adına, aşağıdaki tabloda söz konusu harcamalar karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Tablo 2. İskandinav Ülkelerinde Kamu Eğitim, Sağlık ve Sosyal Koruma Harcamalarının Milli Gelire Oranı (%)

EĞİTİM										
YIL	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Ort.
AB-27 Ülke	4,8	4,7	4,7	4,7	4,7	5	4,8	4,7	4,7	4,8
Danimarka	7,0	6,8	6,4	6,4	6,3	6,3	5,9	5,3	5,5	6,2
Finlandiya	6,2	6	5,6	5,5	5,6	5,9	5,7	5,5	6,3	5,8
İsveç	7,2	7,3	7,4	7,6	7,6	7,8	7,3	7,1	7,2	7,4
İzlanda	6,8	6,7	7	7	7	8,1	7,7	7,1	6,7	7,1
Norveç	5,4	5,6	5,5	5,4	5,6	5,8	4,8	3,9	4,6	5,2
SAĞLIK										
YIL	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Ort.
AB-27 Ülke	7,1	7,0	6,9	6,9	7,0	8,0	8,0	7,6	7,3	7,3
Danimarka	8,5	8,4	8,3	8,3	8,4	9,0	9,1	8,0	8,2	8,5
Finlandiya	7,3	7,2	7,0	7,1	7,1	7,6	7,7	7,4	7,6	7,3
İsveç	7,0	7,0	7,1	7,2	7,1	7,5	7,5	7,1	7,3	7,2
İzlanda	7,2	7,4	7,6	7,8	7,9	8,7	9,0	8,6	8,2	8,0
Norveç	8,2	8,6	8,3	8,1	8,6	9,5	8,4	6,7	8,0	8,3
SOSYAL KORUMA										
YIL	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Ort.
AB-27 Ülke	19,7	19,7	19,4	19,2	19,3	21,9	20,3	19,4	19,2	19,8
Danimarka	23,5	22,9	22,2	21,9	21,7	22,5	20,8	18,9	19,5	21,5
Finlandiya	25,3	25,5	24,5	24,3	24,1	25,5	24,7	23,5	25,7	24,8
İsveç	20,8	21,2	20,7	20,3	19,6	20,3	19,2	18,4	18,7	19,9
İzlanda	9,1	13,1	9,7	9,8	10,7	14	13,3	11,1	10,8	11,3

Ekonomik Refahın Ötesinde: İskandinav Ülkelerinde Yaşam Memnuniyetinin
Dinamikleri

Norveç	19,4	20,4	19,7	18,9	19,5	21,9	18,1	14,3	17,5	18,9
--------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Kaynak: Eurostat (2024) verilerinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Tablo 2’de İskandinavya’da kamunun yaptığı eğitim, sağlık ve sosyal koruma harcamalarının milli gelire oranı verilmiştir. Bu veriler, refah politikalarının karşılaştırılması amacıyla AB üyesi ülkelerin verileriyle de karşılaştırılmıştır. Ülkelerde harcama türleri yıllara göre dalgalı bir seyir izlediğinden, karşılaştırmalar dönem ortalaması baz alınarak yapılmıştır.

Buna göre, eğitim harcamalarının oranlarına bakıldığında ilgili dönem ortalamasında en yüksek harcama oranı %7,4 ile İsveç’te kaydedilmiştir. İsveç’i sırasıyla İzlanda, Danimarka ve Finlandiya takip ederken, Norveç %5,2 ile son sırada yer almaktadır. Bununla birlikte, tüm ülkelerde kamu eğitim harcamalarının ortalaması AB ortalamasından yüksektir.

İkinci olarak, kamu sağlık harcama oranlarında %8,5 ile Danimarka ilk sırada yer alırken, onu %8,3 ile Norveç ve %8 ile İzlanda takip etmektedir. Finlandiya %7,3 ile AB ortalamasındayken, İsveç %7,2 ile birliğin biraz gerisinde kalmaktadır. Ancak AB ortalaması göz önüne alındığında, bu farkın oldukça küçük olduğu ve İsveç’in sağlık harcamalarında neredeyse birlik ortalamasına yakın bir seviyede olduğu söylenebilmektedir.

Son olarak, Finlandiya %24,8’lik sosyal koruma oranıyla İskandinav ülkeleri arasında açık ara öndedir. Danimarka %21,5 ve İsveç %19,9 ile AB ortalamasının üzerinde yer alırken, Norveç ve İzlanda bu ortalamanın altında kalmaktadır. Özellikle İzlanda, %11,3 ile hem AB ortalamasının hem de İskandinav ülkeleri ortalamasının oldukça gerisindedir.

Özetle, İskandinav ülkelerinin refah politikaları kapsamında yaptığı eğitim, sağlık ve sosyal koruma harcamalarının genel olarak AB ortalamasının üzerinde seyrettiği söylenebilir. İlgili dönemde, eğitim harcamalarında İsveç, sosyal koruma harcamalarında Finlandiya öne çıkarken; sağlık harcamalarında en yüksek oran Danimarka’ya aittir. Bununla birlikte, Norveç ve özellikle İzlanda’nın sosyal koruma alanında AB ortalamasının gerisinde kaldığı görülmektedir. Yine de bu ülkeler,

güçlü sosyal devlet anlayışlarını kamu harcamalarıyla desteklemeye devam etmektedir.

2.2. Yönetim Kalitesi ve Yönetişim Göstergeleri

İskandinav ülkelerinin dünyanın en mutlu ülkeleri arasında yer almasının temel nedenlerinden biri de yönetim kalitesine verdiği önemde yatmaktadır. Yönetim kalitesi, literatürde demokratik kalite ve hizmet sunum kalitesi olmak üzere iki temel boyutta incelenmektedir. Demokratik kalite; ifade özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü ve siyasi istikrar gibi unsurları içerirken, hizmet sunum kalitesi; hukukun üstünlüğü, yolsuzlukla mücadele, düzenleyici kalite ve devlet etkinliği gibi faktörlere odaklanmaktadır (Martela vd., 2020, s. 132).

Araştırmalar, yaşam memnuniyetinin özellikle kamu hizmetlerinin etkinliği, hukukun üstünlüğü ve yolsuzlukla mücadele gibi hizmet sunum kalitesi unsurlarıyla yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Helliwell & Huang, 2008; Ott, 2010). İskandinav ülkeleri gibi yüksek hizmet sunum kalitesine sahip ülkelerde ise, demokratik kalite göstergeleri bireylerin yaşam memnuniyetini açıklamada giderek belirleyici hale gelmektedir. Dolayısıyla, devletin ve kamu kurumlarının kalitesi, yaşam memnuniyetinin önemli belirleyicilerinden biri olarak değerlendirilebilir (Martela vd., 2020, s. 132). Bu kavramsal çerçeve doğrultusunda, aşağıda yer alan Dünya Yönetişim Göstergeleri (WGI) aracılığıyla İskandinav ülkelerinin yönetim kalitesi performansları karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Tablo 3. İskandinav Ülkelerinin Seçilmiş Yönetişim Göstergeleri (2020-2023)

HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ								
Yılar	2020		2021		2022		2023	
Ülke Adı	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan
Finlandiya	1	2,02	1	2,01	1	1,96	1	1,97
Norveç	2	1,93	2	1,91	5	1,76	3	1,83
Danimarka	5	1,81	3	1,9	2	1,9	2	1,91

Ekonomik Refahın Ötesinde: İskandinav Ülkelerinde Yaşam Memnuniyetinin
Dinamikleri

İsveç	8	1,77	11	1,7	6	1,69	15	1,6
İzlanda	9	1,75	9	1,71	11	1,7	8	1,72
KATILIM VE HESAP VERİLEBİLİRLİK								
Ülke Adı	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan
Norveç	1	1,72	1	1,74	1	1,78	1	1,78
Finlandiya	2	1,61	2	1,61	4	1,61	6	1,63
Danimarka	6	1,51	4	1,54	5	1,59	4	1,66
İsveç	7	1,50	7	1,49	8	1,53	7	1,57
İzlanda	12	1,38	13	1,36	11	1,43	13	1,45
YOLSUZLUK KONTROLÜ								
Ülke Adı	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan
Danimarka	1	2,24	1	2,33	1	2,40	1	2,38
Finlandiya	2	2,17	2	2,24	2	2,25	2	2,22
İsveç	5	2,09	6	2,10	6	2,06	6	2,03
Norveç	6	2,07	5	2,11	5	2,07	3	2,11
İzlanda	12	1,67	11	1,76	19	1,57	18	1,55

Kaynak: World Bank (2024) verilerinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Dünya Bankası'nın yayınladığı WGI, 214 ülkenin yönetim performansını altı temel göstergede³ +2,5 ile -2,5 aralığında derecelendirmektedir. Bu göstergelerde +2,5 en yüksek, -2,5 ise en düşük yönetim kalitesini temsil etmektedir (World Bank, 2024). Bu çalışmada, yönetim göstergeleri arasından, Martela vd. (2020) tarafından İskandinav yaşam memnuniyeti ile olan ilişkisi güçlü biçimde vurgulanan üç göstergeye odaklanılmıştır: *Hukukun Üstünlüğü*, *Yolsuzluğun Kontrolü* ve *Katılım ile Hesap Verebilirlik*. Bu sayede, analiz daha odaklı ve karşılaştırılabilir bir çerçevede yürütülmüştür.

Hukukun Üstünlüğü göstergesi, toplum kurallarına duyulan güveni ve bu kurallara uyulma düzeyini ölçmektedir. Bu bağlamda, sözleşmelerin uygulanabilirliği, mülkiyet haklarının korunması, polis ve yargı kurumlarının etkinliği ile suç oranları gibi unsurlar dikkate alınmaktadır

³ Katılım ve Hesap Verebilirlik; Siyasal İstikrar ve Şiddet/Terörün Yokluğu; Hükümetin Etkililiği; Düzenleyici Kalite; Hukukun Üstünlüğü; Yolsuzluğun Kontrolü.

(World Bank, 2024). Hukukun adil, etkili ve kapsayıcı biçimde işlemesi, bireylerde kurumsal güveni artırmakta ve toplumsal öngörülebilirlik hissini güçlendirerek yaşam memnuniyetine olumlu katkı sunmaktadır (Berggren & Bjørnskov, 2020, s. 5). Rothstein (2013)'e göre, kuzey ülkelerindeki yüksek toplumsal güven; yolsuzluktan arınmış, adalet ve tarafsızlık ilkelerine dayanan uzun soluklu bir kamu yönetimi geleneğinden kaynaklanmaktadır. Vatandaşların hem kurumlara hem de birbirlerine güvendiği, bireysel özgürlüklerin rahatça yaşandığı bu ülkeler, mutluluk endekslerinde üst sıralarda yer almaktadır. Buna karşın, kurumların yozlaşmış ya da düşük kaliteli olduğu ülkelerde, vatandaşlar hayatla başa çıkmak için yalnızca kendi bireysel kaynaklarına güvenmek zorunda kalmakta ve bu durum toplumsal güveni zayıflatmaktadır. Ortaya çıkan bu belirsizlik ve güvensizlik ortamı, yaşam memnuniyetini doğrudan olumsuz etkilemektedir.

Katılım ve Hesap Verilebilirlik (KHV) ise, bir ülkenin vatandaşlarının hükümetlerini seçme sürecine katılma yeteneğini, ifade özgürlüğünü, örgütlenme özgürlüğünü ve bağımsız medya ortamını ifade etmektedir (World Bank, 2024). Bu bağlamda demokratik sistemler, katılımcılık ve hesap verebilirlik ortamının gelişmesi için gerekli kurumsal altyapıyı sağlamaktadır. Düzenli seçimler, yöneticileri halkın refahını gözetmeye teşvik etmekte; aksi takdirde seçimlerde cezalandırılma riskiyle karşı karşıya bırakmaktadır. Olumlu ekonomik göstergeler, hükümete duyulan desteği artırmakta; vatandaşların yüksek yaşam memnuniyeti düzeyi ise demokratik rejime olan güveni ve meşruiyeti pekiştirmektedir. Demokratik yönetimler toplumsal desteğe dayandığı için, mutlu bir toplum demokratik sürdürülebilirlik açısından hayati önem taşımaktadır. Ayrıca, mutluluğun temelinde yer alan güven, hoşgörü ve kendini ifade etme gibi değerler ancak demokratik ortamlarda gelişebilmektedir (Inglehart & Ponarin, 2013, s. 1098; Aksoy, 2020, s. 21).

Yolsuzluk Kontrolü, kamu gücünün özel çıkar için kullanılma derecesini (küçük ve büyük çaplı yolsuzluklar) ve devletin seçkinler/özel çıkar grupları tarafından "*ele geçirilme*" olasılığını belirtmektedir (World Bank, 2024). Yolsuzluk, sadece kurumsal yapının etkinliğini zayıflatmakla

kalmamakta; aynı zamanda kamu kaynaklarının israf edilmesine neden olarak ekonomik büyümeyi yavaşlatmakta, gelir dağılımında adaletsizlikleri derinleştirmekte, yoksulluk düzeyini artırmakta ve hem kalkınma harcamalarının hem de sosyal harcamaların azalmasına yol açmaktadır (Akçay, 2006, s. 29). Dahası, yolsuzluğun etkileri yalnızca makroekonomik göstergelerle sınırlı değildir. Bireylerin günlük yaşamında karşılaştıkları zaman kaybı, adaletsizlik duygusu ve kurumsal güvensizlik gibi psikososyal yükler, yaşam kalitesini doğrudan etkilemektedir. Welsch (2008)'in bulgularına göre, bu doğrudan etkinin dolaylı ekonomik etkilerden yaklaşık 3,2 kat daha güçlü olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla, yolsuzluğun etkin şekilde kontrol altına alınması hem ekonomik verimlilik hem de bireysel refah açısından kritik önemdedir.

İskandinav ülkeleri için her bir göstergiyi incelediğimizde, ilk olarak Hukukun Üstünlüğü'nde Finlandiya 2020-2023 döneminde tüm yıllarda ilk sırada yer almıştır. 2020'de 2. sırada olan Norveç'in puanı 2022'de düşmüş, ancak 2023'te tekrar artarak dalgalı bir seyir izlemiş ve neticesinde 3. sıradaki yerini almıştır. Danimarka ise 2020'de 5. sırada iken 2023'te 2. sıraya yükselmiştir. İsveç'in hem puanı hem de sıralaması düşüş trendi göstermiş ve 15. sıraya kadar gerilemiştir. İzlanda ise puanlarında göreceli olarak istikrarlı bir seyir izlemiştir.

Hemen ardından KHV göstergesinde Norveç'in her yıl 1. sırada olduğu ve puanının sürekli arttığı görülmektedir. Finlandiya ise puanındaki artışa rağmen, 2020'de 2. olarak başladığı sıralamada 2022'de 4. sıraya, 2023'te ise 6. sıraya gerilemiştir. KHV'de Danimarka'nın puanı ilgili dönemde sürekli olarak artmış ve 2023 itibarıyla 4. sıraya yükselmiştir. İsveç ve özellikle İzlanda ise diğer İskandinav ülkelere kıyasla daha düşük sıralardadır. İzlanda, dönem boyunca gerçekleştirilen sıralamalarda ilk 10'da kendisine yer bulamamıştır.

Son olarak, Yolsuzluk Kontrolü'nde Danimarka, ilgili dönemde liderliği üstlenmiştir. Danimarka'yı istikrarlı bir biçimde Finlandiya takip etmiştir. İsveç ve Norveç'in puanları ise göreceli olarak küçük değişimler

göstermiştir. Ancak İzlanda, yolsuzluğun kontrolünde belirgin bir gerileme yaşamıştır. İzlanda'nın puanı 4 yılda 1,67'den 1,55'e düşmüş, sıralaması ise 12'den 18'e gerilemiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde İskandinav ülkelerinin 200'den fazla ülke arasında yönetim göstergeleri açısından dünyanın en iyi performans gösteren ülkeleri arasında yer aldığı görülmektedir. Norveç, Danimarka ve Finlandiya, neredeyse tüm kategorilerde ilk 5'te yer alarak küresel liderler konumundadır. İsveç, hukukun üstünlüğünde gerileme yaşasa da diğer alanlarda üst sıralarda yer almaktadır. Benzer şekilde, İzlanda da yolsuzluk kontrolünde 18. sıraya düşmesine rağmen diğer kategorilerde ilk 15 içerisinde yer almaktadır.

2.3. İş-Yaşam Dengesi ve Çalışma Süreleri

Yaşam memnuniyetine katkı sağlayan temel faktörlerden biri de, İskandinav ülkelerinde çalışma koşullarının bireysel refah ile uyumlu şekilde yapılandırılmasıdır. İşle ilgili faktörler (sözleşme türü, iş tecrübesi, çalışma saatleri, iş güvencesi vb.), çalışanların iş-yaşam dengesini doğrudan etkilemektedir. Geçici sözleşmeler, uzun çalışma saatleri ve düzensiz iş programları, çalışma yaşamı ile özel yaşam arasındaki dengeyi bozarak stres, psikolojik rahatsızlıklar ve fiziksel sağlık sorunlarına yol açabilmektedir. Buna karşılık, uzun süreli iş ilişkileri, esnek çalışma saatleri ve büyük ölçekli işletmelerin sunduğu kapsamlı iş-yaşam dengesi politikaları, çalışanların refah düzeylerini artırmaktadır (Antai vd., 2015, s. 206–207).

İskandinav sosyal refah modeli, rekabetçilik ve verimliliğe odaklanan ekonomik ve endüstriyel politikalarla bütünleşmiş durumdadır. Kapsamlı sosyal koruma sistemleri sayesinde bireylerin ekonomik güvenliği desteklenmektedir. Bu bağlamda, toplu sözleşmeler aracılığıyla ekonomi genelinde koordineli ücret belirleme mekanizmaları, uzun süredir İskandinav endüstriyel ilişkilerinin temel taşlarından biri olmuştur (Halvorsen vd., 2015, s. 3).

Dahası İskandinav ülkeleri, yalnızca gelişmiş ekonomik güvenlik düzeyleriyle değil, aynı zamanda bireylerin iş yaşamını özel hayatlarıyla uyumlu sürdürebilmesine olanak tanıyan politikaları da vatandaşlarına sunmaktadır. Bu ülkelerde çalışanların hem iş hayatına katılımı hem de özel yaşamlarını sürdürebilmeleri amacıyla çeşitli destek mekanizmaları geliştirilmiştir. Yüksek kaliteli ve kamu tarafından finanse edilen evrensel çocuk bakım hizmetleri, cömert ebeveyn izinleri ve esnek çalışma düzenlemeleri, İskandinav modelinin temel unsurları arasında yer almaktadır (Lunau vd., 2014, s. 422). Bu kapsamda, İskandinav ülkeleri üretkenliği sürdürürken çalışanların refahını da gözeten kapsamlı destek ve esneklik temelli bir çalışma düzeni inşa etmişlerdir. Çalışma saatlerini sınırlandıran yasal düzenlemeler ve çalışan yardım programları bu çerçevenin başlıca bileşenleridir (Nam, 2024). Bu uygulamalar, yalnızca iş performansını değil, bireylerin genel yaşam kalitesini de olumlu yönde etkilemektedir.

Son yıllarda, ücret kaybı olmaksızın çalışma saatlerinin azaltılması yönündeki talepler Avrupa genelinde artış göstermektedir. Otomasyon ve dijitalleşmenin iş dünyasında yarattığı dönüşüm, çalışanların boş zamana daha fazla değer vermesiyle birleşmiş; bu eğilim COVID-19 pandemisiyle hız kazanmıştır. Uzaktan çalışma uygulamaları, ulaşım sürelerinin azalması ve esnek mesai saatleri, bireylerin iş dışındaki yaşama dair alanlarını genişletmiştir (Haraldsson ve Kellam, 2021, s. 9). Pandemi sonrası dönemde, eski çalışma düzenine dönüş talebinin azaldığı; dört günlük çalışma haftası gibi uygulamaların ise “*yeni normal*” olarak değerlendirilmeye başlandığı gözlemlenmektedir.

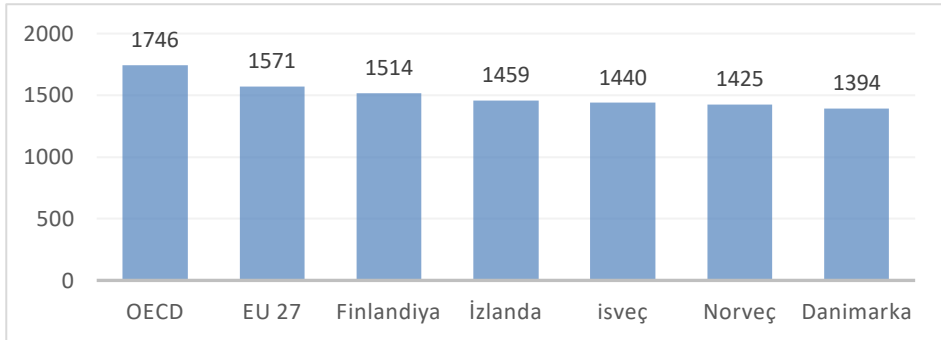
İskandinav ülkeleri arasında İzlanda, kısa çalışma saatleri uygulamasını başarıyla hayata geçiren örneklerden biri olarak öne çıkmaktadır. 2015–2019 yılları arasında yürütülen iki büyük ölçekli kamu sektörü pilot programında, 2500'den fazla çalışanın haftalık çalışma süresi 40 saatten 35–36 saate düşürülmüş ve bu değişiklik maaşlarda herhangi bir kesinti yapılmadan uygulanmıştır. Araştırma sonuçları, iş-yaşam dengesinde %30–50 oranında iyileşme ve stres düzeylerinde belirgin azalma

yaşandığını ortaya koymuştur. Ayrıca iş verimliliğinde olumsuz bir değişim gözlenmemiş ve işverenler açısından ek bir maliyet oluşmamıştır. Bu deneyimin ardından, 2021 yılı itibarıyla İzlanda işgücünün %86'sı kısa çalışma saatlerinden yararlanma hakkı elde etmiştir (Haraldsson & Kellam, 2021, s. 10).

İzlanda örneği, kısa çalışma saatlerinin bireysel refah üzerindeki olumlu etkilerini somutlaştırırken, genel olarak İskandinav ülkeleri de çalışma saatleri ve istihdam yapıları bakımından benzer bir yaklaşımı sürdürmektedir. Bu durum, söz konusu ülkelerdeki yüksek yaşam memnuniyeti seviyelerine katkıda bulunan faktörlerden biri olarak değerlendirilmektedir. İskandinavya'da uygulanan iş-yaşam dengesi politikalarına ilişkin temel istatistikler de bu ilişkiyi destekler niteliktedir.

Buna göre 2022 yılında, İskandinav ülkelerinde uzun saatler çalışanların oranı, OECD ortalamasının (%10) oldukça altındadır. Finlandiya'da çalışanların yalnızca %4'ü uzun saatler çalışırken, Danimarka, İsveç ve Norveç'te bu oran %1 seviyesindedir. İzlanda ise hayata geçirdiği düzenlemelere rağmen %12 ile OECD ortalamasının üzerine çıkmaktadır. Cinsiyete göre incelendiğinde, uzun saatler çalışan erkeklerin oranı Finlandiya'da %5, Danimarka ve Norveç'te %2, İsveç'te %1 iken İzlanda'da %18'e kadar çıkmaktadır. Kadınlarda ise bu oran İzlanda'da %5, Finlandiya'da %2, Norveç'te %1 iken Danimarka ve İsveç'te neredeyse %0'dır (OECD, 2022a).

Şekil 2. İskandinav Ülkelerin Kişi Başına Yıllık Çalışma Saati (2022)

Kaynak: OECD (2022b)

Kişi başına yıllık çalışma saatleri açısından İskandinav ülkeleri, OECD ve AB ortalamalarının altında yer almaktadır. Kısa çalışma saatleri sayesinde vatandaşlar; ailelerine, sosyal yaşamlarına ve kişisel gelişimlerine daha fazla zaman ayırabilmektedir. Bu ülkeler arasında en düşük ortalama çalışma saatine sahip ülke Danimarka'dır (1394 saat/yıl). Öte yandan, en yüksek çalışma süresine sahip Finlandiya'da bu değer 1514 saat/yıl olup, bu seviye OECD ortalamasının yaklaşık %13 altında kalmaktadır (OECD, 2022b).

Kısa çalışma saatlerine rağmen İskandinav ülkeleri, işgücü istihdamı açısından OECD ortalamalarının (%66) üzerinde performans göstermektedir. İzlanda %78'lik istihdam oranıyla bölgede öne çıkarken, onu İsveç ve Norveç (%75), Danimarka (%74) ve Finlandiya (%72) takip etmektedir. Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, erkeklerde ücretli çalışma oranı İzlanda (%80) ile en yüksek seviyede olup, onu İsveç, Norveç ve Danimarka (%77) ile Finlandiya (%74) izlemektedir. Kadınlarda ise İzlanda (%75) başı çekerken, İsveç (%74), Norveç (%73), Danimarka (%71) ve Finlandiya (%71) sıralamada yer almaktadır (OECD, 2022a).

Tüm bu veriler, İskandinav ülkelerinin istihdam politikaları ile çalışma süreleri arasında kurduğu dengenin, yalnızca ekonomik üretkenliği değil, bireysel refahı da gözetten bir model sunduğunu göstermektedir. Kısa çalışma saatleri, bireylerin aile ve sosyal yaşama daha fazla zaman ayırmasını; stresin ve tükenmişliğin azalmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda, bu koşullar iş verimliliğini de olumlu yönde etkileyerek sürdürülebilir bir çalışma kültürünün temelini oluşturmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

İskandinav ülkeleri (Danimarka, Finlandiya, İsveç, İzlanda ve Norveç), kişi başına düşen millî gelir ve insani gelişmişlik düzeyleri bakımından dünya ortalamasının oldukça üzerindedir. Ekonomi literatüründeki

birçok çalışma, gelir ile yaşam memnuniyeti arasında kısa vadede dahi olsa pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymakla birlikte, bu ilişkinin tek başına yaşam memnuniyetini açıklamada yetersiz kaldığını göstermektedir. Zira yalnızca gelir düzeyine bakıldığında, en zengin ülkelerin aynı zamanda en mutlu ülkeler olması beklenirken, bu ilişki her zaman geçerli değildir.

Bu bağlamda, toplumsal refahın çok boyutlu değerlendirilmesi amacıyla yayımlanan WHR, ülkelerin yaşam memnuniyeti düzeylerini ve bunu belirleyen yapısal göstergeleri yıllık olarak raporlamaktadır. WHR verileri, yaşam memnuniyeti bağlamında İskandinav ülkelerinin uzun yıllardır en üst sıralarda yer aldığını göstermekte; bu da ekonomik göstergelerin ötesinde bazı kurumsal ve sosyal faktörlerin önemine işaret etmektedir.

“İskandinavlar neden dünyanın en mutlu toplumlarıdır?” sorusuna verilen yanıtların ortak paydasını; güçlü sosyal devlet anlayışı, düşük yolsuzluk düzeyi, yüksek demokratik standartlar, güvenilir kamu kurumları ve bireysel özgürlüklerin teminat altına alındığı bir yönetim yapısı oluşturmaktadır. Bu ülkelerde yaşayan bireyler, anlık mutluluk hislerinden ziyade, karşılaşılabilecekleri risk veya sorunların hak temelli bir yaklaşımla çözülebileceğine dair güvene sahiptir. Bu yönüyle mutluluk, yalnızca bireysel duygu durumunun değil, aynı zamanda kamu yönetiminin ve kurumsal kalitenin de bir yansıması olarak değerlendirilmektedir.

Bu değerlendirmeler, hayata geçirilen politika uygulamalarına ve sayısal verilere bakıldığında daha anlaşılır ve güvenilir hale gelmektedir. Çalışmada ele alınan 2015–2023 dönemi itibarıyla, İskandinav ülkelerinde kamusal sağlık ve eğitim harcamalarının GSYİH içindeki payı genel olarak AB ortalamasının üzerinde veya çok yakındır. Sosyal koruma harcamaları açısından ise, Norveç ve İzlanda hariç diğer tüm İskandinav ülkeleri AB ortalamasının üzerinde bir seviyededir.

Benzer biçimde, yönetim kalitesi bakımından da bu ülkeler öne çıkmakta; hukukun üstünlüğü, yolsuzlukla mücadele ve demokratik katılım

göstergelerinde küresel sıralamalarda ilk sıralarda yer almaktadırlar. 2020–2023 dönemi WGI verilerine göre, Danimarka, Finlandiya, İsveç ve Norveç; Katılım ve Hesap Verebilirlik ile Yolsuzluğun Kontrolü göstergelerinde ilk 10 içerisinde, İzlanda ise ilk 20 içerisinde yer almaktadır. Hukukun Üstünlüğü göstergesinde ise -2023 yılı İsveç verisi hariç olmak üzere- tüm İskandinav ülkeleri sıralamalarda kendilerine ilk 10'da yer bulmuştur.

İş-yaşam dengesi açısından da bu ülkelerde sosyal politikalarla uyumlu bir istihdam yapısı benimsenmiştir. İskandinav ülkelerinde çalışma saatleri hem OECD hem de AB'nin gerisinde kalarak, bireylerin özel yaşamlarına, ailelerine ve sosyal faaliyetlerine daha fazla zaman ayırabilmeleri mümkün kılmış; bu durum da yaşam memnuniyetine olumlu yansımıştır.

Sonuç olarak, İskandinav ülkelerindeki yüksek yaşam memnuniyeti düzeyleri, yalnızca ekonomik refahın bir sonucu değil; aynı zamanda nitelikli sosyal politikalar, ücretsiz eğitim ve sağlık hizmetleri, kurumsal güven, katılımcı yönetim ve öznel iyi oluşu gözetken istihdam programlarıyla şekillenen kapsamlı bir refah mimarisinin ürünüdür. Bu bağlamda, İskandinav örneği, mutluluğun çok boyutlu belirleyicilerini anlamaya yönelik çalışmalara önemli bir referans noktası sunmaktadır.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Akçay, S. (2006). Corruption and human development. *Cato Journal*, 26(1), 29–48.
- Aksoy, T. (2020). Mutluluk ve kurumsal gelişme. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (56), 19–36.
<https://doi.org/10.18070/erciyesiibd.593282>
- Antai, D., Oke, A., Braithwaite, P., & Anthony, D. S. (2015). A 'balanced' life: Work–life balance and sickness absence in four Nordic countries. *International Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 6(4), 205–222.

- Bennett, D. L., Nikolaev, B., & Aidt, T. S. (2016). Institutions and well-being. *European Journal of Political Economy*, 45, 1–10.
- Berggren, N., & Bjørnskov, C. (2020). Institutions and life satisfaction. K. Zimmermann (Ed.), *Handbook of Labor, Human Resources and Population Economics* içinde. Cham: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-57365-6_192-1
- Birkjær, M., Gæmderinger, A., & El-Abd, S. (2021). *Towards a Nordic wellbeing economy*. Nordic Council of Ministers.
- Bjørnskov, C. (2021). *Happiness in the Nordic World*. University of Wisconsin Press.
- Briggs, A. (1961). The welfare state in historical perspective. *Archives européennes de Sociologie*, 2(2), 221–259.
- Dizon, R. J. R. (2023). Do public healthcare programs make societies more equal? Cross-country evidence on subjective wellbeing. *Health Economics Review*, 13(1), 55.
- Easterlin, R. A. (1974). Does economic growth improve the human lot? P. A. David ve M. W. Reder (Ed.), *Nations and households in economic growth: Essays in honor of Moses Abramovitz* içinde (89–125). Palo Alto: Stanford University Press.
- Easterlin, R. A., McVey, L. A., Switek, M., Sawangfa, O., & Zweig, J. S. (2010). The happiness–income paradox revisited. *PNAS Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 107(52), 22463–22468.
- Ehnhorn, E. (2019). Healthcare in the Nordics. Erişim 11 Mayıs 2025, www.nordics.info/show/artikel/healthcare-in-the-nordic-region/
- Eurostat. (2024). *General government expenditure by function (COFOG)* [Çevrimiçi veri tabanı]. Erişim 11 Mayıs 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10a_exp/default/table?lang=en
- Faugoo, D. (2024). The success stories of Nordic countries in achieving gender equality: Implications for Mauritius. *International Journal of Advanced Research in Economics and Finance*, 6(2), 134–148.

Ekonomik Refahın Ötesinde: İskandinav Ülkelerinde Yaşam Memnuniyetinin
Dinamikleri

- Halvorsen, R., Hvinden, B., & Schøyen, M. A. (2015). The Nordic welfare model in the twenty-first century: The bumble-bee still flies. *Social Policy and Society*, 15(1), 57-73.
- Haraldsson, G. D., & Kellam, J. (2021). *Going public: Iceland's journey to a shorter working week* [Rapor]. Reykjavik: Alda & Autonomy. Erişim 11 Mayıs 2025, <https://autonomy.work/portfolio/icelandsww/>
- Heleniak, T. (2024). Fertility decline in the Nordic Region. *State of the Nordic Region 2024* (Rapor No. 2024:13). Nordregio. <https://pub.nordregio.org/r-2024-13-state-of-the-nordic-region-2024/chapter-2-fertility-decline-in-the-nordic-region.html>
- Helliwell, J. F., & Huang, H. (2008). How's your government? International evidence linking good government and well-being. *British Journal of Political Science*, 38(4), 595-619.
- Helliwell, J. F., Layard, R., Sachs, J. D., De Neve, J. E., Aknin, L. B., & Wang, S. (Ed.). (2022). *World Happiness Report 2022*. New York: Sustainable Development Solutions Network.
- Inglehart, R., & Ponarin, E. D. (2013). Happiness and democracy 1972-2008. *Journal of Siberian Federal University*, 6(8), 1097-1106.
- International Trade Administration. (2022). *Education and training in the Nordic countries*. U.S. Department of Commerce. <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/education-and-training-nordic-countries>
- Kamilçelebi, H. (2023). Mutluluk iktisadında Easterlin'e karşı Veenhoven: İktisadi büyüme mutluluğu artırır mı? *Journal of Economic Policy Researches*, 10(2), 691-720.
- Karadağ Duymazlar, Y., Açıkgöz, B., & Önemli, B. (2025). Mutluluk ekonomisi ve kamu politikası. *Fiscaeconomia*, 9(1), 516-537. <https://doi.org/10.25295/fsecon.1421105>
- Kjellberg, A. (2023). The Nordic model of industrial relations: Comparing Denmark, Finland, Norway and Sweden. *New Trends and Challenges in Nordic Industrial Relations*, Cologne, North Rhine-Westphalia, Germany.
- Laugesen, K., Ludvigsson, J. F., Schmidt, M., Gissler, M., Valdimarsdottir, U. A., Lunde, A., & Sørensen, H. T. (2021). Nordic health registry-based research:

- a review of health care systems and key registries. *Clinical epidemiology*, 533-554.
- Lunau, T., Bambra, C., Eikemo, T. A., van Der Wel, K. A., & Dragano, N. (2014). A balancing act? Work-life balance, health and well-being in European welfare states. *The European Journal of Public Health*, 24(3), 422–427.
- Lyttkens, C. H., Christiansen, T., Häkkinen, U., Kaarboe, O., Sutton, M., & Welander, A. (2016). The core of the Nordic health care system is not empty. *Nordic Journal of Health Economics*, 4(1), 7–27.
- Martela, F. (2023). Is Finland really the happiest country? Correcting five misunderstandings of what the rankings reveal. *Frank Martela*. Erişim 11 Mayıs 2025, <https://www.frankmartela.com/blog/is-finland-really-the-happiest-country-correcting-five-misunderstandings-of-what-the-rankingsnbspreveal>
- Martela, F., Greve, B., Rothstein, B., & Saari, J. (2020). The Nordic exceptionalism: What explains why the Nordic countries are constantly among the happiest in the world. *World Happiness Report*, 129–146.
- Mechitov, A., & Moshkovich, H. (2021). Nordic model: What makes Scandinavia so special. *Journal of Academy of Business and Economics*, 21(1), 27–40.
- Musikanski, L. (2014). Happiness in public policy. *Journal of Social Change*, 6(1), 55–85.
- Nam, M. (2024). The Nordic Governments on Work-Life Balance. *GW Justice Journal*. Erişim 11 Mayıs 2025, <https://gwjusticejournal.com/2024/06/14/the-nordic-governments-on-work-life-balance/>
- Nordic Council of Ministers. (2024). *Goal 1: Welfare provisions in the Nordic region must be sustainable, high-quality, safe for both patients and care recipients, and accessible to all*. PolitikNord 2024:745. <https://pub.norden.org/politknord2024-745/goal-1-welfare-provisions-in-the-nordic-region-must-be-sustainable-high-quality-safe-for-both-patients-and-care-recipients-and-accessible-to-all-.html>
- Nordic Health and Welfare Statistics. (2024). *Old age pension structures and income-adjustment*. Erişim 11 Mayıs 2025, <https://nhwstat.org/welfare/old-age/old-age-pension-structures-and-income-adjustment>

Ekonomik Refahın Ötesinde: İskandinav Ülkelerinde Yaşam Memnuniyetinin
Dinamikleri

- Nordregio. (2024). *State of the Nordic Region 2024*. Erişim 11 Mayıs 2025, <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1871728/FULLTEXT04.pdf>
- OECD. (2019). *Investing in youth: Finland*. OECD Publishing.
- OECD. (2022a). *Better Life Index – Country Profiles: Finland, Iceland, Denmark, Sweden, Norway*. Erişim 11 Mayıs 2025, <https://www.oecdbetterlifeindex.org/>
- OECD. (2022b). *Average annual hours actually worked per worker* [Veri seti]. Erişim 11 Mayıs 2025, <https://www.oecd.org/en/data/indicators/hours-worked.html>
- OECD. (2023). *Education at a Glance 2023 – Finland: Country Note*. OECD Publishing. https://gpseducation.oecd.org/Content/EAGCountryNotes/EAG2023_CN_FIN_pdf.pdf
- Ott, J. C. (2010). Good governance and happiness in nations: Technical quality precedes democracy and quality beats size. *Journal of Happiness Studies*, 11(3), 353–368.
- Özdemir, S. (2007). Küreselleşme sürecinde refah devleti. İstanbul: İTO Yayın No: 2007-57.
- Rothstein, B. (2013). Corruption and social trust: Why the fish rots from the head down. *Social Research*, 80(4), 1009–1032.
- Royal Government of Bhutan. (2012). *The report of the High-Level Meeting on Wellbeing and Happiness: Defining a New Economic Paradigm*. New York: The Permanent Mission of the Kingdom of Bhutan to the United Nations. Thimphu: Office of the Prime Minister.
- Sacks, D. W., Stevenson, B., & Wolfers, J. (2010). Subjective well-being, income, economic development and growth. *Federal Reserve Bank of San Francisco, Working Paper Series*. doi.org/10.24148/WP2010-28
- Stevenson, B., & Wolfers, J. (2008). Economic growth and subjective well-being: Reassessing the Easterlin paradox. *NBER Working Paper Series*, No. 14282. Erişim 11 Mayıs 2025, <http://www.nber.org/papers/w14282>

- Stiglitz, J. E., Sen, A., & Fitoussi, J.-P. (2009). *Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress*. Erişim 11 Mayıs 2025, www.stiglitz-sen-fitoussi.fr
- Şeker, M. (2016). *Mutluluk Ekonomisi – Kamu Ekonomisi Açısından Bir Analiz*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- The World. (2023). US college grads brace for student loan repayments, while Denmark pays students to go to college. *The World*. Erişim 11 Mayıs 2025, <https://theworld.org/stories/2023/08/29/us-college-grads-brace-student-loan-repayments-denmark-pays-students-go-college>
- Toprak, D. (2015). Uygulamada ortaya çıkan farklı refah devleti modelleri üzerine bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 151–175.
- Toprak, D., & Şataf, C. (2023). Danimarka'nın refah göstergeleri üzerine bir inceleme. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 1–16. <https://doi.org/10.55580/oguzhan.1164549>
- UNDP. (2025). *Human Development Index (HDI)* [Veri seti]. United Nations Development Programme. <https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI>
- Welsch, H. (2008). The welfare costs of corruption. *Applied Economics*, 40(14), 1839–1849. <https://doi.org/10.1080/00036840600905225>
- World Bank. (2024). *Worldwide Governance Indicators* [Veri seti]. Erişim 11 Mayıs 2025, <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators>
- World Bank. (2025a). *Population, total*. Erişim 11 Mayıs 2025, <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>
- World Bank. (2025b). *GDP per capita, PPP (constant 2021 international \$)*. Erişim 11 Mayıs 2025, <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.KD>
- World Happiness Report. (2024). *Data for Figure 2.1: Gallup World Poll Results (2011–2024)* [Veri seti]. Erişim 11 Mayıs 2025, <https://worldhappiness.report/data-sharing/>
- Wüst, M. (2022). Universal early-life health policies in the Nordic countries. *Journal of Economic Perspectives*, 36(2), 175–198.

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET

Amaç: Yaşam memnuniyeti, günümüzde yalnızca ekonomik büyüme ya da kişi başına düşen gelir gibi göstergelerle açıklanamayacak kadar çok boyutlu bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Bireylerin yaşamdan aldıkları tatmini ve genel iyilik hâllerini etkileyen unsurlar arasında demografik, sosyolojik, kültürel ve kurumsal birçok faktör önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışma, özellikle yaşam memnuniyeti düzeylerinde uzun yıllardır üst sıralarda yer alan İskandinav ülkelerinin (Danimarka, Finlandiya, İsveç, İzlanda ve Norveç) bu başarılarının ardında yatan yapısal ve yönetsel dinamikleri analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, bu ülkelerde uygulanan refah devleti politikalarının, kurumsal kalitenin ve istihdam yapılarının bireylerin öznel iyi oluş düzeyleri üzerindeki etkisini bütüncül bir çerçevede değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Yöntem: Araştırma, karşılaştırmalı veri analizi yöntemine dayanmaktadır. İskandinav ülkelerinin yaşam memnuniyeti performansları, Dünya Mutluluk Raporu (World Happiness Report – WHR) sıralamaları temel alınarak değerlendirilmiştir. Bu rapor, vatandaşların yaşamdan duydukları genel memnuniyete yönelik verdikleri cevaplardan oluşan puanlamalara dayanmaktadır. Çalışmada kullanılan ekonomik ve yapısal göstergeler ise, başta OECD, Eurostat ve Dünya Bankası olmak üzere uluslararası kabul görmüş kurumsal kaynaklardan derlenmiştir. Analize dâhil edilen başlıca değişkenler arasında kamu eğitim, sağlık ve sosyal koruma harcamalarının GSYİH içindeki payı; hukukun üstünlüğü, yolsuzluk kontrolü, demokratik katılım gibi yönetim göstergeleri ile yıllık ortalama çalışma süresi, uzun saat çalışanların oranı ve istihdam oranı gibi iş-yaşam dengesi unsurları yer almaktadır. Bu göstergeler üzerinden İskandinav ülkeleri, hem Avrupa Birliği ortalaması hem de OECD genel eğilimleriyle karşılaştırılmıştır. Böylece yalnızca sonuçlara değil, bu sonuçları mümkün kılan politika uygulamalarına ve kurumsal yapıya da odaklanılmıştır.

Bulgular: Hem literatürdeki tezler hem de ülkelerin karşılaştırmalı incelenmesi sonucunda, İskandinav ülkelerinde yaşam memnuniyetinin sadece yüksek gelir düzeyinden kaynaklanmadığı; kapsamlı ve kapsayıcı sosyal politikalar, güvenilir kamu kurumları ve yüksek yönetim kalitesinin de belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle sosyal koruma, sağlık ve eğitim alanlarındaki kamu harcamaları bu ülkelerde AB ortalamasının üzerinde seyretmekte; böylece temel hizmetlerin geniş kesimler için erişilebilir olması

sağlanmaktadır. Kurumsal göstergelere bakıldığında ise Danimarka, Finlandiya, İsveç ve Norveç'in 2020–2023 döneminde hukukun üstünlüğü, yolsuzlukla mücadele ve demokratik hesap verebilirlik konularında dünya sıralamalarında ilk 10 içinde yer aldığı, İzlanda'nın da benzer biçimde üst sıralarda konumlandığı görülmektedir. İş-yaşam dengesi açısından da İskandinav ülkeleri, daha kısa haftalık ve yıllık çalışma süreleri, düşük aşırı çalışma oranları ve esnek istihdam yapıları ile öne çıkmaktadır. Bu uygulamalar, bireylerin aile hayatına ve kişisel gelişimlerine zaman ayırabilmelerine olanak tanımakta; böylece yalnızca anlık mutluluk değil, sürdürülebilir bir yaşam kalitesi de sağlanmaktadır.

Sonuç ve Tartışma: Elde edilen bulgular, İskandinav ülkelerindeki yüksek yaşam memnuniyetinin yalnızca ekonomik zenginlik düzeyine değil; kaliteli sosyal hizmetler, kurumsal güven, şeffaf ve katılımcı yönetim yapıları ile birey merkezli istihdam politikalarıyla şekillenen bütüncül bir refah modeline dayandığını göstermektedir. Bu bağlamda, bireylerin yalnızca mevcut gelir düzeylerinden değil; aynı zamanda gelecekte karşılaşılabilecekleri risklerin kamu otoriteleri tarafından adil, etkili ve hakkaniyetli bir biçimde yönetileceğine duydukları güven, yaşam memnuniyetinin temel belirleyicilerinden biri olarak öne çıkmaktadır. İskandinav ülkeleri, bu açıdan mutluluğun sadece bireysel bir duygu durumu değil; aynı zamanda toplumsal güvenin ve kurumsal kapasitenin bir göstergesi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yönüyle çalışma, hem teorik düzeyde hem de politika yapıcılar açısından sosyal refahın çok boyutlu doğasına dikkat çeken nitelikli bir değerlendirme sunmaktadır. İskandinav örneği, yaşam memnuniyetinin yapısal ve yönetsel belirleyicilerini anlamak ve bu çerçevede etkili sosyal politika tasarımları geliştirmek açısından güçlü bir referans noktası oluşturmaktadır.

EXTENDED ABSTRACT

Objective: Life satisfaction today is understood as a multidimensional concept that cannot be fully explained by economic growth or per capita income alone. Numerous demographic, sociological, cultural, and institutional factors significantly influence individuals' overall well-being and satisfaction with life. This study aims to analyze the structural and administrative dynamics behind the consistently high levels of life satisfaction observed in the Nordic countries (Denmark, Finland, Sweden, Iceland, and Norway). Specifically, it evaluates the impact of welfare state policies, institutional quality, and employment structures on individual well-being within a comprehensive framework.

Method: The research is based on a comparative data analysis approach. The life satisfaction performance of the Nordic countries is assessed using the World Happiness Report (WHR), which ranks countries based on citizens' self-reported life satisfaction. Economic and structural indicators were gathered from internationally recognized institutions, primarily the OECD, Eurostat, and the World Bank. Key variables analyzed include the share of public expenditure on education, healthcare, and social protection in GDP; governance indicators such as rule of law, control of corruption, and democratic participation; and work-life balance indicators such as average annual working hours, the rate of overworked employees, and employment rates. These indicators were used to compare the Nordic countries with the European Union average and general OECD trends. This enabled an assessment not only of outcomes but also of the underlying policies and institutional structures that produce these results.

Findings: Based on both the literature and comparative analysis, it is evident that high life satisfaction in the Nordic countries is not solely due to high income levels. Comprehensive and inclusive social policies, trustworthy public institutions, and high-quality governance are also key determinants. Public spending in social protection, health, and education is higher than the EU average, ensuring broad access to essential services. Institutional indicators reveal that Denmark, Finland, Sweden, and Norway ranked in the global top 10 in rule of law, anti-corruption efforts, and democratic accountability between 2020 and 2023, with Iceland also maintaining a high position. In terms of work-life balance, these countries stand out for shorter weekly and annual working hours, lower rates of overwork, and flexible employment arrangements. These factors allow individuals to dedicate more time to family and personal development, supporting not just momentary happiness but a sustainable quality of life.

Conclusion and Discussion: The findings indicate that high life satisfaction in the Nordic countries stems not only from economic prosperity but also from a holistic welfare model characterized by high-quality public services, institutional trust, transparent and participatory governance, and people-centered employment policies. In this context, individuals derive satisfaction not only from their current income levels but also from a sense of security that future risks will be managed fairly and effectively by public authorities. The Nordic case illustrates that happiness is not merely a personal emotional state, but also a reflection of societal trust and institutional capacity. This study, therefore,

provides a valuable perspective both theoretically and for policymakers by emphasizing the multidimensional nature of social well-being. The Nordic model offers a strong reference point for understanding the structural and administrative determinants of life satisfaction and for designing effective social policy frameworks.

Yazar Katkıları: Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması tek yazar tarafından yürütülmüştür.

Etik Komite Onayı: Bu araştırma için etik kurul izni gerekmemektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması tek yazar tarafından yürütülmüştür.

Çıkar Çatışması: Yazar(lar); bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Finansal Destek: Yazar(lar); bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Yapay Zekâ Kullanımı Bildirimi: Yazar (lar); bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması için herhangi bir yapay zekâ aracından faydalanmamıştır.